

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaosto
STM003:00/2017, STM/324/2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL33
00023 VALTIONEUVOSTO

Tausta

Uudistetun arpajaislain (2001/1047) 20a §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysjärjestöjen neuvottelukunnasta ja sen arviointi- ja avustusjaostosta (myöhemmin arviointi- ja avustusjaosto tai jaosto), jotka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Arviointi- ja avustusjaoston tehtävänä on antaa sosiaali- ja terveysministeriölle lausuntoja terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävien avustusten jaosta sekä tehdä arviointeja avustettavien järjestöjen toiminnasta.

Valtioneuvoston asetuksen 1555/2016 3§:ssä määritellään arviointi- ja avustusjaoston kokoonpanosta: arviointi- ja avustusjaostossa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä enintään viisi muuta jäsentä ja näillä henkilökohtaiset varajäsenet. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut 6.4.2017 päätöksellään jaoston toimikaudelle 16.4.2017–15.4.2021.

Lausunnon antamisen hetkellä arviointi- ja avustusjaostoon kuuluu puheenjohtaja sekä viisi jäsentä, joilla kullekin on nimetty varajäsen. Jaoston puheenjohtajaksi on nimitetty valtiopäiväneuvos Raimo Vistbacka. Lisäksi jäseniksi ja varajäseniksi ovat nimitetty seuraavat henkilöt (henkilökohtaiset varajäsenet suluisissa): etuuspäällikkö Tuula Ahlgren (professori Aila-Leena Matthies), dosentti Jorma Niemelä (erityisasiantuntija Ellen Vogt), professori Ossi Rahkonen (VTT Nelli Hankonen), kehittämisspäällikkö Airi Partanen (dosentti Reijo Väärälä) ja professori Mikko Niemelä (kaupunkineuvos Hannes Manninen).

Lausuntopyyntö

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt 1.12.2017 arviointi- ja avustusjaostoa antamaan lausunnon Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (myöhemmin STEAn) avustusehdotuksesta, joka koskee Veikkaus Oy:n tuotonjakoa vuonna 2018. Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätoille.

Sosiaali- ja terveystieteiden avustussuunnitelman neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaosto
STM003:00/2017, STM/324/2017

Materiaalin käsittely

Lausunnon antamista varten arviointi- ja avustusjaosto on saanut STEAn avustusehdotuksen, joka on sisältänyt kultakin avustuskohdeelta käyttötarkoituksen, haetun euromäärän, ehdotetun euromäärän, ohjeellisen avustussuunnitelman sekä valmistelijan perustelut avustuskohdeelle. Sen sijaan jaosto ei käsitellyt hakemuskirjoja. Avustuskohdeet on luokiteltu kuuteen tavoitealueeseen, joista kustakin on toimitettu tavoitealumuistio.

Avustusehdotus on esitelty jaoston kokouksessa 1.12.2017, minkä jälkeen jaoston jäsenillä on ollut mahdollisuus esittää yleisiä tai kohdekohtaisia kysymyksiä. STEA on vastannut esitettyihin kysymyksiin kirjallisesti ja esitellyt vastaukset suullisesti 12.12.2017 ja 14.12.2017 pidetyissä kokouksissa.

Lausunto

Menettelytapa

Lausunnon antamista varten jaosto ei ota kantaa yksittäisiin avustusehdotuksiin, vaan on kiinnittänyt huomiota avustusehdotuksesta nouseviin laajempiin kokonaisuuksiin. Jaosto on arvioinut avustusehdotuksesta nousevia havaintoja ja peilannut niitä avustustoiminnan linjauksiin.

Aikataulu

Vuoden 2018 avustusehdotus julkistettiin samana päivänä, kun jaosto sai materiaalin tutustuttavakseen. Jaosto arvioi, että tämäntyypinen aikataulu vaikeuttaa sen työskentelyä.

Jaosto esittää, että jatkossa avustusehdotus julkistettaisiin vasta sitten, kun jaosto on jättänyt lausuntonsa sosiaali- ja terveysministeriölle.

Avustusvalmistelu

Jaoston mielestä avustushakemuksia käsitellään ja arvioidaan ammattitaitoisesti ja monipuolisesti. Avustusehdotus noudattaa STEAn avustustoiminnan linjauksia. Hakemuksissa kiinnitetään erityistä huomiota tavoitteiden selkeyteen ja kohderyhmän määrittelyyn. Ne ovat edellytyksiä toiminnan tuloksellisuuden ja vaikutusten arviointiin. Näin avustusehdotukseen saadaan mukaan laadukkaita hankkeita ja toimintoja, jotka tukevat tuloksellista järjestötoimintaa.

Jaoston mukaan STEA on onnistunut tunnistamaan erilaisia järjestötoimijoita ja arvioimaan niiden kykyä toteuttaa toimintaa suhteessa hakemuksessa kuvattuihin tavoiteltaviin tuloksiin. Jaosto pitää hyvänä myös STEAn systemaattista seurantaa, jolla avustuskokonaisuutta saadaan pidettyä laadukkaana. Seurannan raportoinnilla pystytään avaamaan avustustoiminnalla tehtävää tuloksellista ja vaikuttavaa toimintaa.

Jaosto kuitenkin esittää, että avustusharkinnassa voitaisiin jatkossa ottaa enemmän riskiä ja ehdottaa avustusta rohkeammin myös uusiin avauksiin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaosto
STM003:00/2017, STM/324/2017

Rajapinnat

Avustusharkinnassa on otettava huomioon valtionavustuslain 688/2001 7§ mukaisesti, että valtionavustuksen myöntämisen ei arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Jaosto katsoo, että kilpailuvaikutuksia arvioidaan STEAssa tiukasti. Vaarana voi olla, että tiukat tulkinnot rajaavat yleishyödyllisen järjestötoiminnan mahdollisuuksia. Joustavammat tulkinnot mahdollistaisivat jaoston mielestä myös järjestötoiminnan joustavuuden ja laajemman liikkumavaran. Palvelujen integraation kannalta kysymys on yhdyspinnoista, ei rajapinnoista.

Jaosto on huolestunut siitä, että STEA-rahoitus saattaa myös väärällä tavalla ohjata järjestöjen toimintaa. Esimerkiksi keskusjärjestöjen tulisi laajentaa varainhankintaansa tilanteissa, joissa niiden jäsenistö toivoo apua ja tukea esimerkiksi palvelutuotantonsa kehittämiseen, mitä ei voida rahoittaa STEAn kautta.

Toinen rajapinta liittyy julkisen ja järjestötoiminnan vastuunjakoon. STEA-avusteisella järjestötoiminnalla ei tule korvata julkisen sektorin vastuulle kuuluvia tehtäviä, mutta järjestötoiminnalla voidaan täydentää julkisen vastuulle kuuluvia tehtäviä. Jaosto on tyytyväinen, että STM on tilannut selvityksen järjestöavustusten kohdentumisesta.

Lisäksi jaosto suosittelee, että STEA kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen mahdollisiin vaikutuksiin järjestötoiminnan näkökulmasta.

Pienten järjestöjen mahdollisuudet avustuksiin

Jaosto kiinnittää huomiota siihen, että isot järjestöt, joilla on yleensä osaamista ja resurssia sekä kehittämistyöhön että hakemusten ja raporttien kirjoittamiseen, pärjäävät hyvin myös rahoitushaussa. Näiden kohdalla kriteerien vaatimustaso tulee olla korkeampi.

Jaoston mielestä tärkeää on saada myös uusia järjestöjä avustusten piiriin. STEAn tarjoama ohjaus- ja neuvontatoiminta esimerkiksi Haku Päällä -neuvontakiertue erityisesti uusille avustuksen hakijoille sekä STEAn verkkosivuilta löytyvät hakuohjeet antavat hyvät perustiedot avustuksen hakemiselle. Tästä huolimatta pienten järjestöjen hakemiseen liittyvään ohjaukseen ja neuvontaan on syytä panostaa jatkossa vielä nykyistä enemmän. Jaosto on huolissaan pienten järjestöjen mahdollisuudesta onnistua avustusten haussa.

Jaosto katsoo, että pieniä toimijoita on tärkeää kannustaa myös yhteistyöhön ja heitä on syytä tukea siinä etenkin käytännönläheisten yhteistyötapojen löytämisessä paikallistasolla. Jaosto toteaa, että syrjäisemmillä paikkakunnilla pienelläkin toiminnalla voi olla suurta merkitystä alueen ihmisten hyvinvoinnille.

Asuntojen hankinta

Jaosto pitää merkittävänä sitä, kuinka raha-automaattiyhdistyksen tuella ja veikkausvoittovaroilla on voitu tukea asunnottomuusohjelmia. Jaostolla ei ole huomauttamista huolellisesti valmisteltuihin avustusehdotuksiin. Kuitenkin valmistelussa tulee jatkossa kiinnittää huomiota erilaisiin asumisen ja tuen yhdistelmiin niin, että ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelisivat monimuotoisen asunnottomuuden ratkaisua.

Sosiaali- ja terveystieteiden avustussivustojen neuvottelukunnan arviointi- ja avustussivusto
STM003:00/2017, STM/324/2017

Avustussivustoilla hankittujen asuntojen määrä on kasvanut niin huomattavasti, että sivusto katsoo tarpeelliseksi asunto- ja kiinteistörekisterin saamisen sähköiseen muotoon.

Kidutettujen kuntoutus

STEA:n avustusehdotuksesta runsaat 900 000 euroa kohdistuu kidutettujen pakolaisten kuntoutukseen Suomessa. Avustettujen toiminnan päätavoitteena on kuntouttaa kidutusta kokeneita pakolaisia.

Sivusto antaa tunnustusta kehittämistyölle, jota kidutettujen kuntoutuksen parissa on tehty, mutta katsoo selkeästi, että jatkossa valtion on huolehdittava toiminnan rahoituksesta. Kidutettujen kuntoutusta kehittäneiden järjestöjen osaaminen kannattaa säilyttää mahdollisissa rahoitusmuutoksissa.

Sivusto näkee, että sen sijaan järjestölähtöistä sisältöä ja avustettavaksi sopivia sisältöjä kidutettujen pakolaisten tueksi ovat muun muassa vertaisryhmät ja varsinaisen hoidon ja kuntoutuksen jälkeiset kansalaisjärjestötoimintaan soveltuvat sisällöt.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaosto
STM003:00/2017, STM/324/2017

Helsingissä 22.12.2017

Vistbacka Raimo, pj.

Ahlgren Tuula

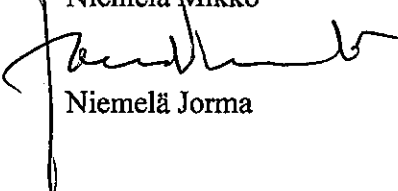
Rahkonen Ossi

Partanen Airi

Niemelä Mikko

Niemelä Jorma